

S i n c l a i r M c K a y

DRESDA 1945

Furtuna de foc

Traducere din limba engleză de Dorina Tătăran

Prefață de Sorin Turturică

CORINT
ISTORIE
—2023—

Capitolul 13

În abis

Sunetul era aproape industrial – imperios, dar și practic. Spre deosebire de sirenele de raid aerian din Anglia (a căror frecvență înaltă era parcă de pe altă lume, un țipăt de *banshee*¹ în întuneric), în Germania, *Fliegeralarme* erau setate la o octavă mai joasă. Urcau și coborau, la fel ca toate sirenele, dar sunau ca o alertă sau chiar ca un semnal de sfârșit de tură pe care îl auzai într-o fabrică, un semnal sonor muncitoresc, de parcă ar fi vrut să spună că toată lumea ar trebui să se deplaseze rațional, nefiind un îndemn la panică. Prin Dresda, sirenele erau amplasate pe acoperișuri și pe ziduri, iar până în februarie 1945, notele lor erau considerate de mulți ca fiind pur și simplu mohorâte, iar aceasta deoarece noapte după noapte de alarme false le goliseră de semnificația inițială. În data de 13, la ora 21.40, sirenele orașului au pornit din nou, iar în timp ce hurele lor umplea străzile înguste, răsunând printre blocurile înalte și străpungând aerul bulevardelor mai largi și al străzilor din cartierele mai bogate, mulți locuitori erau deja resemnați să se îndrepte din nou spre adăposturi, deoarece existase o avertizare și la radio, când crainicul întrerupsese

¹ *Banshee* reprezintă un spirit feminin sumbru prezent în mitologia irlandeză, care anunță moartea unui membru al familiei plângând, țipând sau bocind (n. red.).

emisiunea pentru a le comunica ascultătorilor că formații de avioane inamice fuseseră detectate îndreptându-se spre oraș.

Dr. Albert Fromme era încă alături de micul grup de prieteni care sărbătoreau ziua de naștere a lui Frau Schrell în momentul în care alarma insistentă a pornit fără niciun avertisment²⁶⁰. În timp ce ascultau de la fereastră vuietul gutural, unul dintre invitați a pornit radioul, să afle dacă aveau vreun motiv de îngrijorare. „Imediat am simțit că se întâmplă ceva important”, nota mai târziu dr. Fromme²⁶¹. La radio s-a anunțat că, într-adevăr, bombardierele se îndreptau spre Dresda. Petrecerea s-a încheiat imediat, iar el și vecinii lui și-au adunat „echipamentele de raid aerian” și le-au luat cu ei în adăpostul de la subsol.

Un astfel de calm studiat era posibil pentru adulți, dar nu la fel de ușor pentru copiii mai mici. Georg Frank, care își petrecuse ziua purtând fundița colorată de clown, era în pat. Tatăl lui se întorsese de la întâlnirea Volkssturm, iar mama îi încălzise cina, și deja asculta radioul, la fel ca și băiatul, pe jumătate trezit și încă nedezmeticit complet, când crainicul a făcut un anunț mai categoric: „Atenție! Atenție! Bombardiere anglo-americane se apropie de Dresda! Îndreptați-vă spre adăposturi imediat!”²⁶²

Mai târziu, Herr Frank n-a reușit să-și amintească dacă el, mic fiind, era încă pe jumătate adormit când a fost luat din pat de mama lui. Amintirea avea puterea unui vis urât: „Să fi fost doar spaima că eram tras din pat cea care a provocat lacrimile?” Odată cu această ruptură a venit zgomotul sirenelor, care pentru băiețel erau „îngrozitoare”. A fost înfășurat într-o pătură și, purtat de mama lui, au ieșit în grabă din apartament²⁶³.

Adăpostul lor era pivnița, coridorul lung de cărămidă, cu micile celule care dădeau în el. În timp ce coborau, el era conștient de „lumina slabă a scării” și de întunericul complet de dincolo de geamul de la casa scării. Tatăl lui coborâse acolo câteva obiecte

ale familiei, iar acum s-au dus cu toții în celula boltită, cu masa simplă și scaunele confecționate manual, iar băiețelul a văzut cum tatăl lui pune micile lor comori într-un colț. Cele câteva provizii simple pe care le aduseseră au fost așezate pe masă.

La doar două sau trei străzi la sud de gara principală, pe Sch-norrstrasse, se afla apartamentul în care locuia Gisela Reichelt, în vârstă de 10 ani, împreună cu sora și cu mama ei, Frieda, care era însărcinată în opt luni. Mai târziu, Gisela și-a amintit că, pur și simplu, sirenele de raid aerian deveniseră o parte acceptată a vieții în Dresda. Ea nu le asocia cu oroarea, pentru că toate alarmele de noapte se dovediseră a fi false. Totuși, chiar și la 10 ani, ea era pe deplin conștientă de ceea ce adusesse războiul pentru ceilalți. Știa de la radio și din ziare că bombardierele Alianților efectiv distruseseră alte orașe germane, cum ar fi Hamburg și Mannheim. Într-adevăr, înainte de 1945, în primele zile ale războiului, când Comandamentul Aviației de Bombardament atacase fără încetare orașe precum Frankfurt și Hanovra, Dresda fusese un sanctuar pentru foarte mulți refugiați veniți nu dinspre est, ci dinspre vest, din orașe, din localități și de pe străzi care fuseseră transformate în grămezi de moloz fumegând, dar ea și-a adus aminte, după ceva vreme, că a existat un fel de blocaj psihologic general în rândul locuitorilor din Dresda. „Nimeni nu și-a imaginat vreodată că orașul nostru va fi victima unui bombardament nemilos și fără sens”²⁶⁴.

Când sirenele au început să sune, Gisela era în pat, deși nu dormea. „Ne-am luat valizele care erau întotdeauna la îndemână și ne-am dus jos, în pivniță”, și-a amintit ea. De asemenea, Gisela a reușit să-și ia păpușile, pe Monika și pe Helga. Când ea și cu mama ei au ajuns în pivniță, neliniștea s-a instalat aproape imediat. Tatăl Giselei era soldat – oare unde era el în acel moment? Genul de griji care chiar și în mod normal puteau împiedica un

copil să doarmă erau mult amplificate în spațiul acela închis. Acum nu mai exista optimismul unei alarme false, pentru că Gisela vedea că și mama ei era cuprinsă de neliniște. În pivnița aceea au intrau și vecinii, și întârziații, iar în tot acel timp sirenele au continuat să urle.

O pivniță cu un miros foarte distinct a fost cea în care au fost conduși prizonierul de război american Kurt Vonnegut și colegii lui, aflată sub barăcile transformate ale abatorului cu numărul cinci, acolo unde era ceea ce el a descris ca fiind un congelator pentru carne²⁶⁵. În pivnița aceea se intra printr-o ușă din fier, coborând pe o scară din același material. Încăperea era foarte mare și foarte rece. Ici-colo, erau porțiuni de carcase de animal (oaie, porc, cal) înfipite în cârlige care atârnau din tavan, și mai erau atârnate o mulțime de alte cârlige nefolosite. Spațiul era văruiț în alb și luminat cu lumânări. În acel februarie înghețat, refrigerarea electrică nu fusese considerată necesară pentru carne, aerul fiind oricum suficient de rece. În următoarele aproximativ opt ore, aceea avea să fie limita fizică a lumii lui Vonnegut, în timp ce imaginația lui era stimulată de ecoul zgomotelor de sus. Mulți dintre gardienii care îi supravegheau de obicei pe el și pe camarazii lui au ieșit din tură și s-au întors la casele lor din apropiere, astfel că prizonierul de război american era mai în siguranță decât temnicerii lui naziști.

De cealaltă parte a râului, sirenele au răsunat din ghișeul de bilete al circului Sarrasani, iar spectacolul din ring a fost oprit imediat. Maestrul de ceremonii din seara aceea, plus o parte dintre angajați, le-au spus spectatorilor că tot adăpostul de care aveau nevoie se afla chiar în josul scărilor. Este posibil ca în public să fi fost și câțiva soldați, care probabil că se desfătau cu perspectiva unei vizite obligatorii în barul subteran al circului. Fără zarvă și agitație, de la vârstnici până la tineri, rând după rând, spectatorii s-au ridicat în

picioare și s-au îndreptat încet spre ieșirile indicate de angajații cercului. Între timp, animalele de circ au fost conduse în țărcurile lor speciale, aflate într-o curte vastă din spatele clădirii.

Pe o stradă elegantă din estul orașului, Marielein Erler și soțul ei, Georg, înțeleseseră foarte bine semnificația anunțului radio. Formularea – de la „bombardiere se apropie” și până la invocarea tuturor măsurilor de precauție necesare – fusese folosită la cursurile de instruire a agenților de Apărare Civilă la care participase Herr Erler, iar acea formulare însemna că era vorba de o urgență gravă. Și totuși, soții Erler au considerat că erau pregătiți corespunzător. Casa în care locuiau avea o pivniță, iar lor li s-au alăturat ceilalți locatari. Își pregătiseră nu două, ci șase valize, pentru cât de multe haine puteau lua.

De asemenea, în pivnița aceea, își amintea Marielein, se afla „o cutie mare cu porțelanurile cele mai bune, cele mai frumoase Meissner-uri”²⁶⁶. Acolo erau și câteva obiecte din cristal, dar nu ar fi corect să interpretăm acest lucru ca fiind un materialism irațional, ci, mai degrabă, era clar că acestea, la fel ca alte obiecte, erau impregnate de amintiri. Plăcerea pe care familia Erler o obținea de la aceste comori nu era una lacomă, ci una delicată și subtilă. Totodată, exista un fel de optimism fascinant legat de ideea că, în timpul unui atac cu bombe, astfel de obiecte ar fi în siguranță în adâncul unei pivnițe. În plus, Marielein dorea să le ofere mângâiere și altora. Printre vecinii care se adunaseră în pivniță era și o familie cu doi copii foarte mici, o fetiță pe nume Elizabeth și fratele ei și mai mic. Pe măsură ce se adaptau la lumina slabă, în mijlocul zidăriei mucegăite, Marielein încerca să-i liniștească pe copii. Fetița, observase ea, tremura, așa că și-a pus brațul în jurul ei²⁶⁷.

Unele pivnițe erau mai confortabile decât altele. Helmut Voigt, împreună cu mama și cu vărul lui mai mare, Roland, au trebuit să

părăsească imobilul în care locuiau, situat la sud-vest de gară, și să meargă pe stradă până la intrarea într-un subsol industrial aflat sub o fabrică de bere locală (o rivală a Felsenkeller, care nu era departe). Acest adăpost modern, cu scări din beton, becuri și pereți albi, se afla la câteva etaje sub pământ. Voigt a estimat că putea adăposti lejer aproximativ o sută de persoane²⁶⁸, dar, în timp ce sirenele răsunau în noapte, adolescentul a observat cu oarecare neliniște că se întâmpla ceva nou: pivnița nu se umplea numai cu vecini familiari, ci și cu un șir continuu de străini, ai căror pași puteau fi auziți coborând scările din beton. „Au venit mulți oameni care nu mai fuseseră niciodată acolo”, și-a amintit el după ceva timp. „Unii erau pasagerii unui tramvai de pe linia 6”²⁶⁹, iar alții erau refugiați. Cu alte cuvinte, erau oameni de pe străzi care înțeleseseră brusc cât de mare era pericolul în care se aflau și care urmaseră un șir de alți locuitori ce se îndreptau spre adăpost. Pe măsură ce fiecare nou-sosit cobora scările, se simțea un sentiment palpabil de schimbare. De obicei destul de încăpătoare, pivnița nu mai avea acum locuri libere, iar fiecare nou-intrat trebuia să stea în picioare. Mai erau o anticameră și un coridor scurt, dar și acestea deveneau aglomerate.

În acest timp, locuitorii din Dresda care se adăposteau – mii de oameni care se deplasau cât de ordonat puteau – nu știau cât timp mai aveau la dispoziție înainte de începerea raidului. Sirenele și anunțurile de la radio aveau o notă iminentă, dar ce însemna asta? Câteva secunde? O oră? Erau foarte mulți cei care încercau să distingă, peste claxoanele neîncetate, zumzetul avioanelor care se apropiau. Într-adevăr, în inima Altstadtului încă erau mulți oameni pe afară, pe străzile și pe străduțele înguste, ignorând strigătele polițiștilor și privind spre cer.

Unul dintre ei era un soldat care își revenise foarte recent după rănilor pe care le suferise în estul înzăpezit. Lothar Rolf Luhm

fusese despărțit de camaradul lui în timp ce își croia drum pe străduțele baroce din jurul castelului și ale catedralei catolice. S-a trezit în piața din fața catedralei, spre Podul August. Erau și alți rătăciți care alergau în toate direcțiile. Fără să-și dea seama prea bine de inutilitatea întrebării, Luhm, străin de oraș, a oprit repede pe cineva și a întrebat unde se afla.

Pașii făcuți pe pavaj provocau ecouri care păreau că se propagă la nesfârșit de zidurile din piatră groasă. Luhm a văzut oameni care se grăbeau spre o structură grandioasă care se afla dincolo de castel, o clădire din secolul al XVIII-lea care arăta ca un conac. Luând-o la fugă, soldatul i-a urmat și a fost îndrumat spre o scară²⁷⁰. Pe lângă betonul gol și luminile palide de pe pereți, acest adăpost avea o caracteristică aparte: niște uși masive din oțel. Un alt element i-a atras atenția imediat, și anume „fazanii aurii”. Termenul era folosit în argou pentru demnitarii Partidului Nazist, fiind inspirat din culorile uniformelor lor, brun și roșu, și auriul galoanelor.

Acum, Luhm se afla sub Palatul Taschenberg, mult timp un centru birocratic al Wehrmachtului, construit de August cel Puternic ca reședință pentru amanta sa, contesa de Cosel. Luhm s-a trezit într-o mulțime pestriță care se îmbrâncea, remarcându-se numeroși „burghezi bine-hrăniți” și polițiști care comunicau prin radio cu polițiști din alte părți²⁷¹. El se afla aproape de centrul instituției naziste municipale și a auzit că prietenul lui, Günther, reușise să ajungă și el acolo. Luhm și-a amintit că ei erau singurii soldați dintre toți civilii aceia și nimeni nu părea să fie deranjat de prezența lor.

Acea mică lume din subteran era foarte departe de străduțele pietruite de deasupra. În afară de vuietul continuu al sirenelor, pe drumul de afară, care ducea la intrarea ornamentală a Zwinger-garten și apoi, câțiva metri mai încolo, la structura clasică și veselă

a Semperoper, acum era liniște. Mai departe, trecând pe lângă catedrala catolică și urcând treptele spre promenada Brühlsche Terrasse, cu dalele și cu balustradele ei, ultimii rătăciți se îndreptau spre pivnițe mai puțin sigure. De-a lungul acelei terase se întindeau fațadele elegante ale Academiei de Arte și ale Albertinumului. Această din urmă instituție, baza autorităților și serviciilor civice, avea propria ei pivniță de mari dimensiuni, care acum se umplea dinspre stradă cu un amestec de funcționari publici și de localnici surprinși la o oarecare distanță de refugiile lor obișnuite.

La doar câțiva metri de aceasta se afla Judenhäuser. După o zi chinuitoare, în care livrase notificări de deportare cetățenilor evrei, Victor Klemperer își bea cafeaua cu soția lui în momentul când au început să sune sirenele. O vecină, Frau Struhler, a exclamat cu amărăciune că spera ca bombardierele să vină și să distrugă totul²⁷². În mod clar, aceasta era singura scăpare pe care o putea concepe, iar Klemperer nu a părut deloc șocat de nihilismul ei amar.

Exista o „pivniță separată pentru evrei”, deoarece evreilor nu le era permis să se adăpostească alături de arieni. Ca multe alte pivnițe din această parte a Altstadtului, era o construcție din cărămidă care se sfârâma și nu era în întregime subterană, având o fereastră la nivelul trotuarului. La fel ca pe străzile învecinate, avea doar dotări rudimentare, cu niște scaune, găleți cu apă și pături. Klemperer, soția lui și toți ceilalți care locuiau în clădirea veche din lemn au coborât scările. În astfel de spații și în astfel de împrejurări, nimeni nu prea avea ce face decât să stea în tăcere.

La câteva sute de metri mai la sud de aceasta, coriștii de la Kreuzschule fuseseră conduși în pivnițele clădirii principale a școlii. Sub cerul nopții de februarie, construcția neogotică a Kreuzschule, cu liniile ei verticale și triunghiulare solide, semăna oarecum cu conturul unei imense orgi bisericești. În contrast cu

locuitorii din Judenhäuser, băieții care se adunau sub această structură erau printre cei mai îndrăgiți din Dresda, iar aceasta deoarece talentul lor muzical aparte depășea mizeria cotidiană a războiului. În zilele obișnuite, ei aveau o viață selectă, dar acum nu erau într-o poziție mai privilegiată decât vecinii lor evrei. Alături de ei, în acele pivnițe se afla și dirijorul corului, Rudolf Mauersberger. Cu siguranță, el era foarte conștient de disonanța amenințătoare a sirenelor din oraș. Compozitor fiind, el era foarte sensibil la muzica vieții de zi cu zi. Cu doar câteva săptămâni înainte, corul lui interpretase cântece pe care el le scrisese, inspirat de poveștile și de melodiile populare saxone, întrepătrunderi delicate ale folclorului și ale creștinismului²⁷³. Compozițiile acelea erau un puternic element de contrast nu doar cu războiul, ci și cu natura marțială a regimului nazist, și ele vorbeau despre o moștenire a Dresdei înrădăcinată într-o lume mult mai spirituală. În acele minute de tăcere și de așteptare, Mauersberger absorbea tonurile și ritmul sirenelor de avertizare. Pentru el, muzica războiului era dureroasă, o durere pe care era hotărât s-o condamne și s-o împărtășească și altora.

Chiar și în haosul de neînțeles al unei avertizări de raid aerian, băieții de la Kreuzschule erau organizați, fiind o instituție care era acolo pentru a avea grijă de ei, dar la aproape un kilometru spre sud, la principala gară a orașului, lucrurile erau mult mai zgomotoase: o mulțime imensă era împinsă în jos pe scări, în spațiile subterane de sub peroane, un tumult de voci și pași răsunând pe piatră. Harababură, înghesuială, oameni bătrâni și copii mici dezorientați și zăpăciți mergând unde li spunea de către oficialii gării și de către poliția feroviară. Incertitudinea era poate mai accentuată aici. În urletul sirenelor, probabil că acești refugiați nu știau cât timp mai aveau la dispoziție pentru a-și găsi

un loc sigur pe coridoarele și prin tunelurile acelea sau măcar unde erau ieșirile.

Günter Berger făcea parte din personalul feroviar împreună cu Georg Thiel, colegul lui. Mulțimea era și mai densă decât în zilele și serile precedente, deoarece în ultimele ore opriseră la peroane mai multe locomotive cu aburi ca oricând. „Pe lângă traficul programat zilnic, erau multe trenuri cu program special care veneau dinspre est”, își amintea Berger. „Erau mecanici și călători care parcurseseră distanțe imense într-o singură zi, iar vagoanele trenurilor erau pline de refugiați”²⁷⁴.

Sirenele care răsunau neîntrerupt și caracterul imperios al anunțurilor radio însemnau că Berger și colegii lui trebuiau să acționeze foarte eficient, dacă voiau să-i ducă pe toți oamenii aceia la adăpost. Era evident că nu aveau timp să se gândească la alternative. „Lucrul de care ne temusem se întâmplă”, își amintea Berger. „Cu inima strânsă, a trebuit să acționăm rapid și cu grijă”²⁷⁵. Știa că principala lui datorie era să rămână în incinta stației, iar în acele minute întunecate, el și cu Thiel au întâmpinat un tren care tocmai sosea. Cu grijă să nu stârnească panică, au debarcat cât mai repede posibil pasagerii refugiați speriați, instruindu-i să-și lase bagajele în vagoane și să coboare imediat scările.

După cum își amintea Berger, „se acumulase o masă de oameni considerabilă”²⁷⁶, însă nou-veniții au rămas calmi și s-au conformat. Unele coridoare de sub peroane aveau o formă de cruce, iar Berger și colegii lui i-au îndrumat rapid pe oameni de-a lungul brațelor acelei forme. Unele asistente tinere făceau parte din Liga Fetelor Germane și fuseseră instruite să îngrijească orice soldat rănit care sosea cu trenul, dar mulți dintre ei erau prea grav răniți pentru a fi mutați cu ușurință de pe coridoarele subterane ale gării.

În acele minute, într-un alt tren care se apropia de oraș se afla fratele bunicului lui Margot Hille. „Unchiul Hermann”, cum îi

spunea Margot, era printre cei care fugeau din orașul Głogów, din Silezia Inferioară. Locul acela liniștit și drăguț fusese transformat într-un bastion al Wehrmachtului, o linie de care naziștii erau hotărâți să nu lase Armata Roșie să treacă. Trupele sovietice răspunseseră la asta cu un atac teribil care distrusese complet centrul orașului, piatră cu piatră. Trenul unchiului Hermann călătorise prin țară în cea mai mare parte a zilei, iar la 22 fără câteva minute se apropia de centrul întunecat al Dresdei și de gara lui principală, cu acoperiș din sticlă.

Ceva mai la nord, acolo unde șinele de cale ferată se curbau peste fluviul Elba și intrau în stația mai modestă de la Neustadt, se vedea tot o masă de refugiați care se îmbrânceau și așteptau instrucțiuni. Winfried Bielss și prietenul lui, Horst, erau la câteva străzi mai încolo, fiind de serviciu în cadrul Tineretului Hitlerist, după ce instalaseră o altă familie de refugiați într-o locuință temporară dintr-o școală rechiziționată. Când sirenele au început să sune, ei erau pe stradă, la o oarecare distanță de casele lor, și au fost nevoiți să decidă foarte repede ce vor face.

Printre elegantele clădiri cu apartamente și case din secolul al XIX-lea de pe Katharinenstrasse au găsit acces la un adăpost. Acesta era ceva mai mult decât o simplă pivniță, dar era aglomerat, o situație incomodă, însă de înțeles. Totuși, în mod extraordinar, băieții au fost informați că nu puteau rămâne. Nu era loc pentru ei și trebuiau să găsească adăpost în altă parte. Câteva secunde mai târziu, Winfried și Horst erau din nou pe stradă, cu sirenele răsunând în jurul lor.

Ce să facă? Să se întorcă la stația Neustadt? Bielss a fost reticent, știind că nici acolo nu era loc. Horst a sugerat să fugă peste pod, pe străzile din Altstadt, până la casa familiei lui de lângă Kreuzkirche, dar era la un kilometru și jumătate, iar Bielss nu credea că avea suficient timp la dispoziție.

În timp ce băieții dezbăteau sub cerul întunecat, au fost abordați de doi polițiști grăbiți și duși într-o altă pivniță, la distanță de câteva uși. Era prea periculos să rămână în aer liber, le-a spus unul dintre agenți²⁷⁷, dar o ciudățenie l-a făcut pe Bielss să ezite. Simțea o atracție neînduplecată spre propria lui casă, indiferent de cât timp avea sau de pericol. Și aceasta se afla la un kilometru și jumătate depărtare, dar pe aceeași parte a râului, dincolo de Neustadt.

Bielss l-a convins pe Horst să plece și s-au strecurat afară din pivniță, pe lângă polițiștii care încercau să mențină ordinea printre numeroșii ocupanți ai adăpostului. Băieții au mers cu pas vioi de-a lungul unor străzi rezidențiale pustii, pe lângă vilele mari și pe lângă șirurile de clădiri de apartamente goale, prin bezna completă, singurul zgomot care se auzea fiind interminabilele porniri și opriri ale sirenelor. Când au fost oprți de câțiva polițiști, Bielss i-a asigurat pe un ton calm că locuia la doar o stradă distanță și că aproape ajunseseră. Nu era adevărat, desigur, dar polițiștii au fost mulțumiți și s-au grăbit spre propriul adăpost. „Voiam doar să merg acasă, prin cartierele liniștite”, își amintea Bielss mai târziu²⁷⁸. În mod curios, poate pentru că străzile erau goale, Bielss și-a amintit atmosfera ca fiind calmă, deși orientarea era ușor dificilă, deoarece orașul era format doar din niște contururi în beznă, în absența oricărui iluminat stradal.

Acum treceau pe lângă un parc mic, mai întunecat chiar și decât strada, și erau singuri. Erau pe Alaunstrasse, care se afla pe la jumătatea pantei line care urca la nord de Elba, iar din locul acela vedeau siluetele cupolelor și ale turnurilor din Altstadt și norii de deasupra. Acesta a fost momentul în care au devenit conștienți de huruit. „Sunetul motoarelor de avion a devenit audibil”, și-a amintit Bielss, dar nici el și nici Horst nu s-au îngrijorat. Sunetul acela înfundat i-a făcut să se gândească la apărarea

antiaeriană a orașului. Amândoi au presupus că erau avioane de vânătoare care decolau de pe aerodromul Klotzsche, care se afla la aproximativ șase kilometri spre nord.

Încrederea băieților în apărarea orașului era nefondată. Câteva zeci de avioane de vânătoare Messerschmitt fuseseră lansate cu întârziere și abia decolaseră atunci când bombardierele au început să apară de-a lungul Elbei. Era o notă de epuizare și de resemnare în această reacție simbolică, Luftwaffe fie subestimând în mod tragic amploarea atacurilor care se apropiau, fie pur și simplu acceptându-le ca pe o forță care nu putea fi contracarată. De asemenea, este posibil ca escadrila să fi primit ordin să păstreze combustibilul pentru bătăliile mai dure care urmau să aibă loc cu invadatorii sovietici. Neputința acestor avioane, care pur și simplu se învârtteau în cerc, avea să devină clară câteva minute mai târziu, atunci când un Messerschmitt avea să fie văzut de la sol în mijlocul valului de parașute luminoase argintii și verzi lansate de sus.

Asta erau pe cale să vadă băieții de jos, care acum înaintau grăbiți pe străzile întunecate. Când Winfried și Horst au ajuns la bulevardul mai larg Jägerstrasse, hurelul s-a intensificat, nota profundă rezonând mai puternic. În mod inconștient, băieții s-au trezit că iuțesc pasul. Era ceva ce suna a amenințare directă, un zgomot cu o notă aproape primitivă. Băieții au cotit pe Zittauer Strasse, care era puțin mai aproape de râu, acela fiind momentul în care au început să înțeleagă ce se apropia: perspectiva multor, multor bombardiere, aflate la mii de metri înălțime, aproape invizibile în întuneric, dar hurelul lor, acum tot mai puternic, avea o notă distinctă de agresiune inevitabilă. Băieții au privit spre orizont și au văzut două bile de un roșu aprins căzând din cerul de deasupra Ostragehege, stadionul orașului. Venind după încărcăturile luminoase verzi și argintii, aceste stele căzătoare roșii erau din categoria celor mai impresionante indicatoare luminoase ale țintelor, denumite „brazi de

Crăciun”, orbitoare în bezna de jos, lansate din avioanele bimotoare Mosquito aflate în față pentru a marca țintele pentru formațiile de bombardiere care le urmau îndeaproape.

„Acum am luat-o la fugă”, își amintea Biels²⁷⁹. Erau aproape de casa lui. În același timp, erau hipnotizați și îngroziți de felul în care cerul și orașul păreau să se lumineze încet. Din norii negri și din beznă cădeau nenumărați „brazi de Crăciun”. Parașutele luminoase erau împrăștiate acum la scară largă, din Altstadt și până la Johannstadt. Biels și-a amintit că a văzut și astfel de încărcături luminoase de alte culori, albastru strălucitor, verde intens și chiar un portocaliu foarte aprins, care transformau norii de deasupra într-un galben palid. Puteai fi tentant ca, din acel punct de pe panta blândă, aflată pe partea opusă a râului, să te oprești și să privești spectacolul cel puțin pentru câteva secunde, dar băieții au înțeles, probabil îndemnați de gălăgia bombardierelor care se apropiu, că trebuiau să fugă pentru a se pune la adăpost.

Sentimentul acela macabru de uimire în fața spectacolului de lumini a fost lăsat pe seama altora, aflați chiar în Altstadt. În inima orașului vechi erau aproximativ 300 de persoane care hotărâseră să se adăpostească în cripta Frauenkirche, grăbindu-se să traverseze piața pavată și întunecată până la intrarea laterală a bisericii. În timp ce coborau treptele înguste de piatră și își găseau locuri printre pietrele funerare subterane, biserica de deasupra lor era goală. Prin întuneric, în corpul principal al bisericii încă se vedea strălucirea aurie a altarului. Interiorul cupolei, picat în nuanțe neobișnuite de roz și albastru deschis, avea mereu o frumusețe nouă în nopțile în care razele lunii pătrundeau prin geamurile transparente. Acum însă, stelele căzătoare de un roșu aprins aruncau pe chipurile sfinților pictați lumina lor mișcătoare și culorile lor intense.